

Predmet: Lovas (Ljuban Devetak i dr.)

Broj predmeta: K. Po2 br. 22/10

Glavni pretres 28.05.2010.

Izveštaj: Nataša Kandić i Slavica Jovanović, punomoćnice oštećenih

Saslušanje svedoka Stjepana Marinkovića

Nakon napada na Tovarnik, gde je živeo, sa suprugom i decom otišao je za Lovas. Nekoliko dana kamsije, odlučio je da se vrati i obiđe roditelje koji su ostali u porodičnoj kući u Tovarniku. Na putu od Lovasa do Tovarnika, zarobile su ga srpske oružene snage i zatvorile u kuću Cvejića u Tovarniku. Tu je proveo oko nedelju dana, a sve vreme je teško tučen i maltretiran. Nakon 5-6 dana srpski vojnici su se okupili i njega i Nakić Dragana povelu su prvo do benzinske stanice gde su vojnici dobili naoružanje i municiju, a odatle su krenuli u napad na Lovas. Njega i Dragana Nakić vodili su u svojstvu taoca ili živog štita ispred vojnika. Tokom puta, vojnici su ga odvezali, pa je uspo da pobegne. Vojnici su pucali za njim, ali ga nisu pogodili. Otišao je u Mohovo odakle je javio Emanuelu Filiću da se sprema napad na Lovas.

Pitanja zamenika tužioca

Dok je bio zatvoren u Cvejićevoj kući u Tovarniku obišla ga je majka i rekla da mu je otac ubijen. U toj kući bilo je zatvoreno još oko 15 Hrvata, među kojima i Dragan Nakić iz Tovarnika. Među srpskim vojnicima koji su ih tukli i maltretirali bilo je i više meštana Lovasa, među njima i optuženi Željko Krmjajić. Oni su mu govorili da će ga sa sobom voditi u Lovas, da će mu silovati ženu, da će ubiti njenog oca i slično. Tu su svakodnevno dolazili optuženi Ljuban Devetak i Milan Devčić.

Pitanja branilaca optuženih

Tokom kretanja od Tovarnika do Lovasa, vojnici su radio-vezom komunicirali sa nekim iz sela i rekli da će napad početi u 7:30 časova, da će prvo bombardovati selo a onda će uslediti pešadijski napad.

Od supruge je saznao da je njen otac tokom napada bio sam u kući, a da je njena majka, nekoliko sati nakon napada, pronašla njegovo telo u dvorištu kuće.

Pitanja punomoćnika oštećenih

Na pitanje punomoćnice oštećenih, svedok je rekao da je svoju porodicu video četiri meseca nakon bekstva.

Saslušanje svedoka Željka Somborca

Lovas je prvi put bombardovan 29.9.1991. Nakon deset dana, rano ujutru 10.10.1991, počela je jaka pucnjava. Oko 9:00 sati Đuro Antolović mu je rekao da mu je ubijen otac i zamolio ga da mu pomogne da prenese njegovo telo. Oko 12:30 kod njegove kuće došli su srpski vojnici, među kojima je bio meštanin Milan Vorkapić, neki Petronije i Aca Konj, pucali su u kuću i naredili mu da izađe u dvorište. Pretresli su kuću i naredili mu da ne ide nigde, da veže belu krpu oko ruku, da kapiju obeleži belim čaršavima i da se sutradan javi u zadrugu. Sutradan je u dvorištu Zadruga sreo Milana Radojčića koji je tražio da donese pištolj i rekao da će poslati nekog da mu pretrese kuću i pronađe pištolj. Obavljao je radove na sakupljanju sena i ishrani domaćih životinja.

Popodne 17.10. saznao je da treba da ode do Zadruga, gde će se održati neki sastanak. Tu su se nalazili vojnici u novim maskirnim uniformama sa belim opasačima. Oni su meštane Hrvate pretresali, tukli i uvodili ih u dvorište Zadruga. Optuženi Ljuban Dvetak je te večeri u kuhinji zadruga održao neki sastanak, a nakon toga iz dvorišta oslobodio neke od zatvorenih meštana. Noć su proveli nepomično sedeći na drvenim klupama, a neki od njih bili su ispitivani i tučeni. Novac i vredne stvari morali su da predaju vojnicima. Optuženi Ljuban Devetak je ponovo došao sutradan ujutru, kada je izdvojio još neke meštane, a vojnik sa nadimkom *Bokser* je popisao njihova imena. Nakon toga, vojnici su zatvorenike okrutno tukli, ubadali nožem i maltretirali. Vojnik koga zna kao Aca *Konj* udario ga je kundakom puške u glavu, od čega i sada slabije čuje. Oko 50 zatvorenika je poređano u kolonu i u pratnji vojnika pošli su ka izlazu iz sela. Boško Bođanac, koji je bio izboden nožem, nije mogao da hoda, zbog čega ga je jedan vojnik ubio. Kod parcele sa detelinom vojnici su im naredili da uđu u detelinu, uhvate se za ruke i hodaju kroz detelinu razgrćući je. Pratili su ih vojnici sa oružjem uperenim u njih. Videli su mine i stali. Ivicu Kraljevića je jedan vojnik gurnuo na minu, da bi nakon eksplozije, vojnici su pucali u njih. Mata Hodak, koji je bio teško povređen, molio je vojnika da ga ubije, na šta je ovaj rekao da neće i da će sam umreti. Putem je prošlo vojno vozilo iz kojeg je izašao oficir JNA i pitao vojnike zašto se tako postupa sa civilima. Đuka Radočaj, Josip Ostrun i Pero Vuleta, koji su bili nepovređeni, po uputstvima vojnika deaktivirali su neeksplozirane mine. Svedok je imao malu povredu od šrapnela mine. Ranjeni civili kamionom su odvezeni u Šid, dok su nepovređeni, među kojima i svedok, vraćeni u dvorište zadruga. Tu je dobrovoljac po imenu Petronije pretio da će ih zaklati sekirom. Nakon toga je sve do odlaska iz sela u decembru 1991. obavljao je prinudne radove.

Pitanja zamenika tužioca

Pre napada na Lovas u selu nije bilo hrvatskih oružanih snaga, a nešto pre toga vođeni su pregovori meštana sela i JNA u vezi sa predajom oružja. Nakon događaja na minskom polju sakupljao je tala ubijenih Hrvata. Na mesto gde je bilo telo Bože Vidića, odveo ih je vojnik koga zna kao Kostu. U podrumu zgrade Mesne kancelarije uneo je slamu i postavio žičanu ogradu, nakon čega su tu zatvarani meštani Hrvati. U napadu na selo ubijeno je 22 Hrvata, a u periodu do minskog polja ukupno 69. Krizmanićevi Pero, Đuro i Antun i Ivan Vidić dovedeni u u dvorište zadruga ujutru 18.10.1991, gde su zverski pretučeni, nakon čega su vraćeni prema zgradi Mesne zajednice.

Optuženog Ljubana Devetaka vidao je i u uniformi i u civilnoj odeći. Optuženi Milan Radojčić bio je komandant odreda TO Lovas, a optuženi Milan Devčić je bio komandir policije.

Pitanja optuženih

Optuženi Ljuban Devetak je osporavao da je 17.10.1991. bio u dvorištu Zadruga. Zbog fizičkih povreda i psihičkog maltretiranja, doživljenog tokom oktobra i novembra 1991, svedoku je konstatovan posttraumatski stresni poremećaj, od čega se i sada leči. Boško Bođanac je ubijen 400 metara od kontrolnog punkta, odnosno 50 metara od minskog polja.

Pitanja predsednice veća

Naređenje za izvođenje prinudnog rada izdali su mu Milan Vorkapić i optuženi Milan Radojčić. Pri odlasku iz Lovasa, svedok je morao da potpiše izjavu da svu svoju pokretnu i nepokretnu imovinu ostavlja optuženom Milanu Radojčiću. Svi vojno sposobni Srbi, meštani sela Lovasa, bili su naoružani i u uniformama. U garaži Bože Latasa video je tela Đure Krizmanića, Franje

Pande i Marka Damjanovića zvanog *Bosanac*. Braća Darko i Željko Pavličić ubijeni su u garaži Ive ili Mate Mađarevića.

Svedok je na predloženim fotografijama prepoznao optužene Ljubana Devetaka, Milana Radojčića i Željka Krnjajića.

Pitanja punomoćnica oštećenih

Prinudne radove obavljali su pod oružanom pratnjom meštana Srba. Pri ulasku u minsko polje, vojnici su im rekli da ne smeju da legnu na zemlju dok ne budu pogođeni gelerom ili metkom.

Komentar:

Svedoci su saslušani putem video-konferencijske veze iz Županijskog suda u Vukovaru.

Fond za humanitarno pravo